

แผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ในจังหวัดชลบุรี

The Strategic Plan for Sustainable Integrated Tourism Development in Chonburi Province

รุ่งรติศ เมืองลือ^{1*} , พยอ ม ธรรมบุตร^{2**}
Rungradith Muanglue^{1*} , Payom Dhamabutra^{2**}

¹หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว
วิทยาลัยการจัดการ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยพะเยา
เลขที่ 55 อาคารเวฟเพลส ชั้น 8 ถนนวิทยุ แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

¹Doctor of Philosophy Program in Tourism Management
College of Management Bangkok, University of Phayao
55 Wave Place Building, 8th Floor, Wireless Road, Lumphini, Patumwan, Bangkok 10330

²หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว
วิทยาลัยการจัดการ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยพะเยา
เลขที่ 55 อาคารเวฟเพลส ชั้น 8 ถนนวิทยุ แขวงลุมพินี เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

²Doctor of Philosophy Program in Tourism Management.
College of Management Bangkok, University of Phayao
55 Wave Place Building, 8th Floor, Wireless Road, Lumphini, Patumwan, Bangkok 10330

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทพื้นที่และศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี 2) พัฒนาแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี และ 3) ประเมินแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มประชากร 4 กลุ่ม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน นักท่องเที่ยว และประชาชน

* ผู้เขียนหลัก

อีเมล: mr.rungradith@windowslive.com

** อาจารย์ที่ปรึกษา (รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว วิทยาลัยการจัดการ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยพะเยา)

ในจังหวัดชลบุรี การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ คือ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสนทนากลุ่ม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) โดยกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (AIC for Participatory Planning) การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า มีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า แผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี มีวิสัยทัศน์ คือ “จังหวัดชลบุรีจะพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสร้างแบรนด์ท่องเที่ยวแดนทะเลตะวันออก เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลที่มีมาตรฐานระดับโลก เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและกระจายรายได้สู่ชุมชน เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจตลอดจนปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาสังคมแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน” โดยมียุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม 4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจ ผลการประเมินแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวจึงมีความเหมาะสมกับบริบทสภาพแวดล้อมของจังหวัดชลบุรี สามารถนำไปปฏิบัติได้เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยว

คำสำคัญ

แผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

Abstract

The aims of this research were 1) Studying the contextual of area based and tourism potential approaches for the tourism resources of Chonburi Province 2) developing the strategic plan for Sustainable Integrated Tourism Development in Chonburi Province and 3) Evaluating the strategic plan for Sustainable Integrated Tourism Development in Chonburi Province. The combination of qualitative and quantitative research was used as a method of the study. The quantitative data were analyzed by collecting the questionnaire from the stakeholders including government, private sector, tourist and local communities. Statistics used to analyze data were percentage, mean and standard deviation. The qualitative data were collected from focus group discussion, the in-depth interviews, internal and external environment group discussion and Analysis of strength, weakness, opportunities and threat (SWOT Analysis) by AIC for Participatory Planning . The data were analyzed on the content and checked by triangulation.

According to the results, it was found that the strategic plan for Sustainable Integrated Tourism Development in Chonburi Province was that Chonburi will be developed to be the marine tourism brand of Easterncoast as a marine tourism hub with global standards for environmental sustainability, for the local economy development and income distribution to the community, cultural conservation and spiritual development, environmental awareness as well as integrated sustainable society development. The integrated sustainability development consists of 4 strategies; 1) the strategic development for environmental sustainability 2) the strategic development for economic development, tourism development, 3) the strategic development for social development, 4) the strategic development for the conservation of cultural and spiritual development. An assessment result of the integrated and sustainable strategic plan of Chonburi was at the appropriate level and consistent with environment of Chonburi that can implement to achieve sustainable tourism development.

Keywords

Strategic Plan, Tourism Development, Sustainable Tourism

บทนำ

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: UNWTO) คาดการณ์ว่าในปี ค.ศ. 2030 จำนวนนักท่องเที่ยวโลกจะเพิ่มเป็น 1,800 ล้านคน ด้วยอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 3.3 (กรมการท่องเที่ยว, 2558, 8) และในปี ค.ศ. 2015 ตลาดเกิดใหม่หรือกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาจะเป็นกลุ่มประเทศที่จำนวนนักท่องเที่ยวขยายตัวในอัตราที่สูงกว่าตลาดของประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยประเทศไทยซึ่งอยู่ในภูมิภาคเอเชียจะเป็นภูมิภาคที่มีการขยายตัวของนักท่องเที่ยวสูงสุด และถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยว (Tourism Hub) ของภูมิภาคอาเซียน

การท่องเที่ยวของประเทศไทยจัดอยู่ในอันดับ 1 ของภูมิภาคอาเซียน ภาคการท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้กับประเทศ สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศยังคงต้องอาศัยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยพื้นฐาน การเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว ส่งผลให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกินศักยภาพในการรองรับของระบบนิเวศ จึงควรให้ความสำคัญต่อการดำเนินการตามนโยบาย มาตรการ และกลไกด้านการบริหารจัดการให้เป็นไปตามหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยสร้างความสมดุลในการพัฒนาทั้ง 3 มิติ คือ มิติเศรษฐกิจ มิติสังคม และมิติสิ่งแวดล้อม (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2555, 18) นอกจากนี้กระแสของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ยอมรับการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เป็นวาระของโลกมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เมื่อครั้งการประชุมสุดยอดว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน จนถึง

ปี พ.ศ. 2543 เป็นจุดเปลี่ยนการพัฒนาทุกรูปแบบที่ต้องช่วยแก้ปัญหาความยากจนและคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมซึ่งหนึ่งในหลาย ๆ ความเคลื่อนไหวของกลไกที่เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยวโลก คือการจัดตั้ง Sustainable Tourism Stewardship Council (STSC) ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2543 และมีการจัดทำเกณฑ์สำหรับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Global Sustainable Tourism Criteria - GSTC) ขึ้น ในการประชุมว่าด้วยการอนุรักษ์โลก (The World Conservation Congress) ที่ประเทศสเปน เมื่อปี พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นแนวคิดให้ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทุกภาคส่วนได้ใช้เป็นหลักการปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่มาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ (พจนานุกรม, 2556, 6-7)

จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของภาคตะวันออก ถือเป็น "เพชรน้ำเอกแห่งบูรพาทิศ" มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นและมีศักยภาพในการแข่งขัน แม้มีผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ ตลอดจนสถานการณ์ด้านต่างๆ ก็ไม่ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวลดลงมากนัก แต่ปัญหาสำคัญคือ ด้านความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน และสาธาณูปโภค สาธารณูปการที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มสูงขึ้น จึงต้องพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาปรับปรุงเส้นทางการท่องเที่ยว การจัดตั้งศูนย์เพื่อบริการเผยแพร่การท่องเที่ยว ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว รวมทั้งจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีจุดขายเด่นชัดใหม่ๆ จัดทำโปรแกรมเชื่อมโยงการท่องเที่ยว รวมทั้งพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ให้บริการด้านต่างๆ ที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ ขณะเดียวกันจะต้องให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของโลกส่งผลให้ภูมิอากาศแปรปรวน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศรวมถึงทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลง เช่น ป่าชายเลนบริเวณอ่าวชลบุรี และการกัดเซาะชายฝั่งบริเวณบางแสน พัทยา บางเสร่ คลองตำหรุ เป็นต้น รวมถึงปัญหาผลกระทบจากการท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่จำนวนมาก ได้แก่ ขยะ น้ำเสีย การจราจร ปัญหาสังคม อาชญากรรม ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของพื้นที่และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว (สำนักงานจังหวัดชลบุรี กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด, 2557, 25-26) ดังนั้นจังหวัดชลบุรีซึ่งรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวจำนวนมาก การวางแผนการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ จำเป็นต้องนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม นักท่องเที่ยวควรได้รับความพึงพอใจในขอบเขตที่ไม่มีการทำลายทรัพยากร (พยอม ธรรมบุตร, 2541, 44) เกิดการมีส่วนร่วมของเจ้าของทรัพยากร คือ มีเป้าหมายให้ประชาชนในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด (มนัส สุวรรณ, 2549, 16)

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน มีการรวมประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและด้านเศรษฐกิจสังคมเข้าด้วยกัน บนพื้นฐานของการกำหนดยุทธศาสตร์ และคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางภูมิศาสตร์กายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบซึ่งกันและกันภายใต้ระบบนิเวศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและผลกระทบที่ตนได้รับ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในปัจจุบันเกิดขึ้นจากปัจจัย

ภายนอกประเทศและภายในประเทศที่จะส่งผลกระทบต่อทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต การพัฒนาประเทศในระยะที่ผ่านมาสะท้อนปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการประเทศที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว รวมถึงความเสี่ยงในหลายมิติที่อาจส่งผลกระทบทำให้ปัญหาต่างๆ ทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสภาพความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของประชาชนและสังคมในระดับท้องถิ่น ด้วยเหตุผลดังกล่าว การกำหนดยุทธศาสตร์จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงหลักการจัดการสิ่งแวดล้อมเชิงบูรณาการ และหลักการมีส่วนร่วม ภายใต้แนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวม มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มีการเชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการและให้ความสำคัญกับกรรมมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อสร้างการเตรียมความพร้อมและเพิ่มศักยภาพให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2555, 76) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี ตามแนวคิดทฤษฎีด้านการจัดทำแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการ โดยยึดหลักแนวคิดทฤษฎี และหลักการวางแผนแบบบูรณาการเพื่อให้ได้แผนยุทธศาสตร์ที่ทำให้หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และประชาชนได้เกิดความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญโดยบูรณาการแผนด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมไปสู่ความยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่และศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวของชลบุรี
2. เพื่อพัฒนาแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี
3. เพื่อประเมินแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีวิธีการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาบริบทพื้นที่ บริบทการท่องเที่ยว การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว และศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 26 คน โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยวิธีการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) และมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิเคราะห์

เชิงปริมาณ ได้แก่ กลุ่มภาครัฐ กลุ่มภาคเอกชน กลุ่มภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี โดยใช้กลุ่มตัวอย่างภาคส่วนละ 100 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน ใช้วิธีสุ่มแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling) โดยการใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. พัฒนาแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้แทนภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 40 คน ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้เทคนิคในการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ร่วมกับกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (AIC for Participatory Planning) ทำการวิเคราะห์โดยใช้ SWOT Analysis โดยการใช้ตาราง SWOT Matrix ในการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อนของการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) เพื่อค้นหาโอกาส อุปสรรคของการพัฒนาในอนาคต จับคู่ SWOT Matrix ของการกำหนดทิศทางแผนยุทธศาสตร์ มาเป็นปัจจัยในการคิดและสร้างแผนยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสังคม โดยมีกระบวนการ ดังนี้ 1) กำหนดวิสัยทัศน์ 2) กำหนดยุทธศาสตร์ 3) กำหนดกลยุทธ์ และ 4) กำหนดโครงการของแผนงาน

3. ประเมินแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ได้แก่ กลุ่มภาครัฐ กลุ่มภาคเอกชน กลุ่มภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี ใช้วิธีสุ่มแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างภาคส่วนละ 100 คน รวมทั้งสิ้น 400 คน เพื่อแสดงความคิดเห็นที่มีต่อแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาบริบทเชิงพื้นที่ พบว่า จังหวัดชลบุรีตั้งอยู่ในภาคตะวันออกของประเทศไทย หรือริมฝั่งทะเลด้านตะวันออกของอ่าวไทย มีระยะทางจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางหลวงแผ่นดิน บางนา – ตราด เป็นระยะทางประมาณ 81 กิโลเมตร และมีเส้นทางหลวงพิเศษ หมายเลข 7 กรุงเทพฯ – ชลบุรี ระยะทาง 79 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งจังหวัด จำนวน 2,726,875 ไร่ หรือ 4,363 ตารางกิโลเมตร มีอำเภอจำนวน 11 อำเภอ ดังนี้ อำเภอเมืองชลบุรี บ้านบึง บางละมุง พานทอง พนัสนิคม ศรีราชา สัตหีบ หนองใหญ่ บ่อทอง เกาะสีชัง และเกาะจันทร์ และมีรูปแบบการปกครองพิเศษ 1 แห่ง ได้แก่ เมืองพัทยา ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดชลบุรี มีทั้งพื้นที่ที่เป็นภูเขา พื้นที่ราบลุ่มและที่ราบติดชายฝั่งทะเล รวมทั้งเกาะน้อยใหญ่ ทิศเหนือติดกับจังหวัดฉะเชิงเทรา ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดระยอง ทิศตะวันตกติดกับชายฝั่งทะเลตะวันออกของอ่าวไทย และทิศใต้ติดกับจังหวัดระยอง ทำให้สามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้สะดวกจากกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง

ตารางที่ 1

แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี

ศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวของพื้นที่	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น
1. ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	4.00	0.58	มาก
2. ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	3.95	0.61	มาก
3. ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านมหกรรม เทศกาลและประเพณี	4.03	0.56	มาก
4. ทรัพยากรท่องเที่ยว กิจกรรม และสันทนาการ	3.95	0.59	มาก
5. ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านบริการ	3.98	0.59	มาก
รวม	3.98	0.59	มาก

บริบทการท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี พบว่า จังหวัดชลบุรีมีทรัพยากรการท่องเที่ยวต่างๆ ที่โดดเด่นและดึงดูดใจในการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59) คือ (1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58) เช่น ชายหาดบางแสน ชายหาดพัทยา เกาะล้าน เกาะสีชัง เกาะแสมสาร เกาะขาม สวนนงนุช ไร่ช่องหินซิลเวอร์เลค เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาเขียว-เขาชมภู่ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและอนุรักษ์ป่าชายเลนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61) เช่น วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร วัดใหญ่อินทารามวรวิหาร วัดสัตหีบ (วัดหลวงพ่ออี่) หอพระพุทธสิหิงค์ พระพุทธรูปแกะสลักเขาชีจรรย์ ศาลเจ้าแม่เขาสามมุข วิหารเทพสถิตพระกิติเฉลิม (ศาลเจ้าน่าจาซาไท้จื้อ) พิพิธภัณฑ์พระจุลฑาลุขราชูฐาน วิหารเซียน เมืองจำลอง มินิสยาม ปราสาทสังฆกรรม (3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านมหกรรม เทศกาลและงานประเพณี อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.03 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.56) เช่น งานประเพณีก่อพระทรายวันไหล บางแสน งานประเพณีวันไหล พัทยา-นาเกลือและงานกองข้าวนาเกลือ งานประเพณีวิ่งควาย งานประเพณีสงกรานต์ศรีมหาราชาและงานประเพณีกองข้าว งานนมัสการพระพุทธสิหิงค์ และงานเหล่ากาชาดชลบุรี (4) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้าน กิจกรรมการท่องเที่ยวและสันทนาการ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59) เช่น การเที่ยวเกาะต่างๆ และการดำน้ำชมปะการัง บริเวณเกาะแสมสาร หรือเกาะขาม สัมผัสวิถีชีวิตประมง พื้นบ้าน เช่น การตกหมึก ในเวลากลางคืน การเล่นน้ำที่สวนน้ำการ์ตูนเน็ตเวิร์คเมโซน สวนน้ำรามายณะ (5) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านการบริการ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59) ได้แก่ มีโรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร รีสอร์ท เกสเฮ้าส์ โฮสเทล มีคุณภาพและราคาเหมาะสม มีโรงพยาบาล สถานือนามัย คลินิก สถานบริการด้านสุขภาพ สปา แพทย์แผนไทย มีการคมนาคมที่สะดวกเช่น เครื่องบิน รถยนต์ รถไฟ เรือโดยสารเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ

ตารางที่ 2

แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดชลบุรี

ศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวของพื้นที่	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความ คิดเห็น
1. ในพื้นที่จังหวัดชลบุรีมีวิวทิวทัศน์ที่สวยงาม เหมาะสมกับการพักผ่อนและกิจกรรมท่องเที่ยว	4.04	0.82	มาก
2. การเดินทางเข้าถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี มีถนน มีป้ายบอกทาง และ บริการรถประจำทาง	4.01	0.85	มาก
3. สภาพภูมิอากาศและที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวมีความเหมาะสมต่อการท่องเที่ยว	4.00	0.73	มาก
4. ระดับศักยภาพของพื้นที่เอื้อต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในอนาคต	3.94	0.88	มาก
5. จังหวัดชลบุรีมีทรัพยากรทางด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์และดึงดูดใจ	3.85	0.86	มาก
6. จังหวัดชลบุรีมีทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่น มีความอุดมสมบูรณ์ของพืชและสัตว์ในพื้นที่	3.85	0.91	มาก
รวม	3.95	0.62	มาก
ศักยภาพด้านกิจกรรม การเรียนรู้และการปลูกจิตสำนึก	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความ คิดเห็น
1. จังหวัดชลบุรี มีกิจกรรมหลากหลายที่เหมาะสมกับพื้นที่และเอื้อต่อการส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกที่ดี ต่อแหล่งท่องเที่ยว	3.90	0.86	มาก
2. จังหวัดชลบุรี มีกิจกรรมสามารถให้ประสบการณ์ที่น่าพึงพอใจและมีความคุ้มค่าในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว	3.87	0.82	มาก
3. มีวิธีการสื่อความหมายของแหล่งท่องเที่ยว ที่หลากหลายและเหมาะสมกับความสนใจของนักท่องเที่ยว	3.82	0.82	มาก
4. จังหวัดชลบุรี มีกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมสร้างความตระหนักต่อผลกระทบด้านทรัพยากรแก่ชุมชน นักท่องเที่ยวและองค์กรต่าง ๆ	3.78	0.88	มาก
รวม	3.84	0.69	มาก
ศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความ คิดเห็น
1. จังหวัดชลบุรี มีโอกาสในการรับการสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาท่องเที่ยวจากภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรต่าง ๆ	3.87	0.82	มาก
2. มีการสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	3.84	0.95	มาก
3. ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องได้ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม	3.83	0.86	มาก
4. ประชาชนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ มีการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว	3.83	0.89	มาก
5. ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและมีความเข้มแข็ง	3.73	0.97	มาก
รวม	3.82	0.72	มาก

	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความ คิดเห็น
ศักยภาพด้านการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน			
1. จังหวัดชลบุรีมีแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	3.92	0.87	มาก
2. มีการจัดสรรพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว แบ่งเขตพื้นที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับ สิ่งอำนวยความสะดวก	3.85	0.84	มาก
3. จังหวัดชลบุรีมีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่เพื่อป้องกันผลกระทบต่อ ทรัพยากรการท่องเที่ยว	3.79	0.95	มาก
4. จังหวัดชลบุรีมีการจัดการด้านการให้บริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว	3.74	0.94	มาก
5. จังหวัดชลบุรีมีการจัดการขยะ คุณภาพน้ำใช้และน้ำทิ้งที่มีประสิทธิภาพ	3.52	1.07	มาก
6. การจัดการด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินต่อนักท่องเที่ยว	3.57	1.05	มาก
รวม	3.73	0.77	มาก

ศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของจังหวัดชลบุรี พบว่า จังหวัดชลบุรีมีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวของพื้นที่อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62) โดยมีความคิดเห็นอันดับต้น ได้แก่ (1) ในพื้นที่จังหวัดชลบุรีมีวิถีชีวิตที่สวยงาม เหมาะสมกับการพักผ่อนและกิจกรรมท่องเที่ยวซึ่งมีระดับศักยภาพอยู่ในระดับมาก (2) การเดินทางเข้าถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี มีถนน มีป้ายบอกทาง และบริการรถประจำทาง (3) สภาพภูมิอากาศและที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวมีความเหมาะสมต่อการท่องเที่ยว (4) มีระดับศักยภาพของพื้นที่เอื้อต่อการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในอนาคต (5) มีทรัพยากรทางด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตที่มีเอกลักษณ์และดึงดูดใจ (6) มีทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่น มีความอุดมสมบูรณ์ของพืชและสัตว์ในพื้นที่ ตามลำดับ ในด้านศักยภาพด้านกิจกรรม การเรียนรู้ และการปลูกจิตสำนึก ซึ่งอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.84 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69) โดยมีความคิดเห็นอันดับต้น ได้แก่ (1) จังหวัดชลบุรี มีกิจกรรมหลากหลายที่เหมาะสมกับพื้นที่และเอื้อต่อการส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกที่ดีต่อแหล่งท่องเที่ยว (2) จังหวัดชลบุรีมีกิจกรรมสามารถให้ประสบการณ์ที่น่าพึงพอใจและมีความคุ้มค่าในการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว (3) จังหวัดชลบุรีมีวิธีการสื่อความหมายของแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายและเหมาะสมกับความสนใจของนักท่องเที่ยว (4) จังหวัดชลบุรีมีกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมสร้างความตระหนักต่อผลกระทบด้านทรัพยากรแก่ชุมชน นักท่องเที่ยวและองค์กรต่าง ๆ ตามลำดับ ในด้านศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.82 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72) โดยมีความคิดเห็นอันดับต้น ได้แก่ (1) จังหวัดชลบุรีมีโอกาสในการรับการสนับสนุนงบประมาณการพัฒนาท่องเที่ยวจากภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรต่าง ๆ (2) การสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (3) ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องได้ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม (4) ประชาชนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ มีการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว (5) ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและมีความเข้มแข็ง ตามลำดับ และในด้านศักยภาพด้านการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนของจังหวัดชลบุรี ซึ่งอยู่

ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.73 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.77) โดยมีความคิดเห็นอันดับต้น ได้แก่ (1) จังหวัดชลบุรี มีแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (2) การจัดสรรพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว แบ่งเขตพื้นที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับสิ่งอำนวยความสะดวก (3) จังหวัดชลบุรีมีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่เพื่อป้องกันผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว (4) จังหวัดชลบุรีมีการจัดการด้านการให้บริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว (5) การจัดการด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินต่อนักท่องเที่ยว (6) จังหวัดชลบุรีมีการจัดการขยะ คุณภาพน้ำใช้และน้ำทิ้งที่มีประสิทธิภาพตามลำดับ

2. ผลการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี พบว่า จุดแข็งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดชลบุรี คือ จังหวัดชลบุรีเป็นศูนย์กลางด้านธุรกิจบริการ รวมทั้งมีที่พักโรงแรมขนาดใหญ่เหมาะแก่การจัดประชุมสัมมนาและการให้บริการนักท่องเที่ยวที่ตั้งเหมาะสมเป็นประตูเชื่อมโยงสู่ภาคตะวันออกจากสนามบินสุวรรณภูมิ สนามบินอู่ตะเภา มีโครงข่ายถนนเชื่อมโยง และอยู่บนโครงการเส้นทางรถไฟฟ้าความเร็วสูง ทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่น มีภูมิทัศน์ทางทะเลที่สวยงามและมีความหลากหลายทางชีวภาพและแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายที่มีชื่อเสียงระดับโลก (World Class Destination) มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่สำคัญ และผลิตผลทางการเกษตรมีการแปรรูปเป็น OTOP ด้วยภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อเพิ่มมูลค่า จุดอ่อนของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดชลบุรี คือ ปัญหาสังคม เช่น ยาเสพติด อาชญากรต่างด้าว ไม่ปลอดภัยต่อการท่องเที่ยว พื้นที่ป่าไม้ลดลงมากและปริมาณขยะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นเมืองอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวโครงข่ายคมนาคมขนส่งยังไม่สามารถรองรับความต้องการได้มากเพียงพอ จึงทำให้มีปัญหามลพิษติดขัดสำหรับนักท่องเที่ยว ขาดการควบคุมและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีอยู่น้อยมาก ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม เช่น ป่าชายเลนบริเวณอ่าวชลบุรี การกัดเซาะชายฝั่งบริเวณบางแสน คลองดำหูลเป็นต้น แหล่งน้ำสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวมีจำกัดในการรองรับการขยายตัวในอนาคต และขาดยุทธศาสตร์การวางแผนและกลยุทธ์การใช้ทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

โอกาสของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดชลบุรี คือ มีโอกาสสร้างแบรนด์ท่องเที่ยวแดนทะเลตะวันออก รองรับนักท่องเที่ยวจากตลาดจีน อินเดียและอาเซียน มีโอกาสเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของฝั่งอ่าวไทย รัฐบาลสนับสนุนให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวระดับโลก พัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลที่มีมาตรฐานระดับโลก พัฒนาการท่องเที่ยวด้านธุรกิจสปาและเชิงสุขภาพ พัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานจากนโยบายของรัฐบาล เช่น รถไฟฟ้าความเร็วสูง พัฒนาสร้างศูนย์การเรียนรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของอาเซียน และมีโอกาสรองรับการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ พัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในอาเซียน อุปสรรคของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดชลบุรี คือ ปัญหาทางการเมืองภายในประเทศ ส่งผลต่อความปลอดภัยและการตัดสินใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว ภาวะเศรษฐกิจโลกมีความผันผวนไม่แน่นอนเป็นสาเหตุให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจไม่เดินทางท่องเที่ยวหรือมีการใช้จ่ายน้อยลง

การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกส่งผลให้ภูมิอากาศแปรปรวน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การก่อการร้ายสากล การจลาจลข่มขู่ส่วนธุรกิจ เป็นปัญหาต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และจังหวัดใกล้เคียงมีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลหลายแห่งและค่าใช้จ่ายถูกกว่า

ผลจากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) และการวิเคราะห์ SWOT Matrix ของการกำหนดทิศทางแผนยุทธศาสตร์เพื่อใช้เป็นปัจจัยในการสร้างแผนยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่จังหวัดชลบุรี พบว่า

วิสัยทัศน์: จังหวัดชลบุรีจะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลที่มีมาตรฐานระดับโลกเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและกระจายรายได้สู่ชุมชน เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจตลอดจนปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาสังคมแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน โดยมียุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี 4 ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Use) ในแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรม จำนวน 13 โครงการ กลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 10 โครงการ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด จำนวน 6 โครงการ กลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาสินค้าและกิจกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 12 โครงการ กลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 6 โครงการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่าย จำนวน 10 โครงการ กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น จำนวน 9 โครงการ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึกและการพัฒนาจิตใจ จำนวน 8 โครงการ กลยุทธ์ที่ 4.2 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว จำนวน 7 โครงการ กลยุทธ์ที่ 4.3 การสร้างจิตสำนึกด้านศีลธรรม และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จำนวน 6 โครงการ

3. ผลการประเมินแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี จากกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 400 คน แสดงความคิดเห็นต่อแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี ดังนี้

วิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ย 4.03 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.70 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่ (1) จังหวัดชลบุรีจะพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสร้างแบรนด์ท่องเที่ยวแดนทะเลตะวันออกเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลที่มีมาตรฐานระดับโลก เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (2) จังหวัดชลบุรีจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและกระจายรายได้สู่ชุมชน (3) จังหวัดชลบุรีจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจตลอดจนปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม (4) จังหวัดชลบุรีจะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคมแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนตามลำดับ

ตารางที่ 3

แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี

ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดชลบุรี	$\bar{x}$	S.D	ระดับ ความคิดเห็น
ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน	4.19	0.83	มาก
กลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Use) ในแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรม	4.08	0.84	มาก
กลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.15	0.84	มาก
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ	4.13	0.80	มาก
กลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด	4.21	0.82	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาสินค้าและกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.99	0.82	มาก
กลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	4.09	0.86	มาก
ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม	4.00	0.88	มาก
กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่าย	4.27	0.79	มากที่สุด
กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น	4.08	0.88	มาก
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจ	4.06	0.86	มาก
กลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึกและการพัฒนาจิตใจ	4.23	0.83	มาก
กลยุทธ์ที่ 4.2 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว	3.98	0.88	มาก
กลยุทธ์ที่ 4.3 การสร้างจิตสำนึกด้านศีลธรรม และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	4.19	0.84	มาก

ด้านยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็น ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.19 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.80) ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88) ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.06 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.86)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย

กลยุทธ์ที่ 1.1 การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Use) ในแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.08 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.84) โดยมีความคิดเห็นของโครงการในอันดับต้น ได้แก่ โครงการที่ 10 สาธารณูปโภคทั่วไกล การก่อสร้างและปรับปรุงซ่อมแซมเส้นทางคมนาคมให้มีความสะดวกและสวยงาม เพื่อเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว รองรับ AEC โครงการที่ 8 ปลูกป่าชายหาดและป่าชายเลนเพิ่มพื้นที่

สี่เหลี่ยมในแหล่งท่องเที่ยวอำเภอสตึก และโครงการที่ 9 การอนุรักษ์ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตทางทะเล การฟื้นฟูทะเล ปะการัง และชายหาด ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 1.2 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.15 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.84) โดยมีความคิดเห็นของโครงการในอันดับต้น ได้แก่ โครงการที่ 1 การทำประปา 2 ระบบ นำน้ำที่ใช้แล้วบำบัดหมุนเวียนใช้ในกิจกรรมไม่เกี่ยวกับร่างกายมนุษย์ เช่น รดน้ำต้นไม้ ล้างถนน ล้างท่อระบายน้ำ ดับเพลิง โครงการที่ 4 การประหยัดน้ำและพลังงานอย่างยั่งยืน โครงการที่ 5 พัฒนาแหล่งน้ำสำรองเพื่อเป็นแหล่งน้ำสำรองสำหรับการท่องเที่ยว ตามลำดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ ประกอบด้วย

กลยุทธ์ที่ 2.1 การจัดการด้านการตลาด อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.21 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82) โดยมีความคิดเห็นของโครงการในอันดับต้น ได้แก่ โครงการที่ 1 การสร้างภาพลักษณ์ (Image) และแบรนด์ (Branding) จังหวัดชลบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลระดับสากล โครงการ 6 จัดตั้งคณะกรรมการประสานงานท่องเที่ยวสองประเทศระดับท้องถิ่น ระดับภาค และระดับประเทศ และโครงการที่ 2 วิจัยกลุ่มตลาดเป้าหมายจากจีน อินเดีย และอาเซียนตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 2.2 การพัฒนาสินค้าและกิจกรรมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.99 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82) โดยมีความคิดเห็นของโครงการในอันดับต้น ได้แก่ โครงการที่ 9 การสร้างมาตรฐานด้านการบริการที่เสริมการท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ บิมน้ำมัน โรงพยาบาล โครงการที่ 11 การสร้างมาตรฐานความปลอดภัยของการท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี และโครงการที่ 12 พัฒนาศึกษาและบริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสปา ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 2.3 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.09 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.86) โดยมีความคิดเห็นของโครงการในอันดับต้น ได้แก่ โครงการที่ 3 การรักษาและเสริมสร้างจุดแข็งของการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี โครงการที่ 1 การจัดองค์การกลางเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรีแบบบูรณาการ และโครงการที่ 6 การยกระดับคุณภาพสินค้าและบริการการท่องเที่ยวขึ้นสู่มาตรฐานสากล ตามลำดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม ประกอบด้วย

กลยุทธ์ที่ 3.1 การสร้างเครือข่าย อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.27 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.79) โดยมีความคิดเห็นของโครงการในอันดับต้น ได้แก่ โครงการที่ 1 กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย (Tourism Capital of Asia) โครงการที่ 7 การจัดอบรมด้านการจัดการท่องเที่ยวพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี และโครงการที่ 5 การจัดตั้งเครือข่ายและคณะกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมในชุมชนจังหวัดชลบุรี เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 3.2 การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.08 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88) โดยมีความคิดเห็นของโครงการในอันดับต้น ได้แก่ โครงการที่ 6 สร้างงานและกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชนจังหวัดชลบุรี โครงการที่ 1 อบรมผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมด้านการท่องเที่ยว (SME) เช่น ด้านที่พัก ร้านอาหาร ของที่ระลึก ในจังหวัดชลบุรี และโครงการที่ 4 สร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ของฝาก ของที่ระลึกในจังหวัดชลบุรี ตามลำดับ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจ ประกอบด้วย

กลยุทธ์ที่ 4.1 การปลูกจิตสำนึกและการพัฒนาจิตใจ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.23 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83) โดยมีความคิดเห็นของโครงการในอันดับต้น ได้แก่ โครงการที่ 1 การอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวกับชุมชนในจังหวัดชลบุรี โครงการที่ 5 อบรมปลูกจิตสำนึกด้านความห่วงใยวัฒนธรรมและวิถีชุมชน และโครงการที่ 3 เราชักเมืองชล รักสิ่งแวดลอมตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 4.2 การอนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88) โดยมีความคิดเห็นของโครงการในอันดับต้น ได้แก่ โครงการที่ 7 เทศกาลเส้นทางอาหารทะเลระดับโลก “World sea food festival” โครงการที่ 5 สร้างศูนย์อนุรักษ์พืชผักสมุนไพร แพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือกแห่งอาเซียน และโครงการที่ 6 การอนุรักษ์วิถีการประมงน้ำเค็มในจังหวัดชลบุรี ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 4.3 การสร้างจิตสำนึกด้านศีลธรรม และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.19 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.84) โดยมีความคิดเห็นของโครงการในอันดับต้น ได้แก่ โครงการที่ 5 ติดตั้งกล้อง CCTV เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โครงการที่ 1 การฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับชุมชน และโครงการที่ 2 การรณรงค์เพื่อให้จังหวัดชลบุรีสีขาว เพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติด

อภิปรายผลการวิจัย

จากศึกษาบริบทพื้นที่ บริบทการท่องเที่ยว การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว และศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวพบว่า จังหวัดชลบุรีมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจและมีศักยภาพในการท่องเที่ยว จึงนารายได้สูงเข้าสู่จังหวัดสอดคล้องกับรายงานของสำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี (2558, 33) พบว่ารายได้จากการท่องเที่ยว ของจังหวัดชลบุรี ในปี พ.ศ. 2557 มีรายได้รวม 111,108.81 ล้านบาท จากปี พ.ศ. 2556 ซึ่งมีรายได้รวม 101,835.31 ล้านบาท มีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มจากเดิม 9,273.5 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.11 จากปี พ.ศ. 2556 โดยจังหวัดชลบุรีมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ คือ (1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่มีความสวยงามโดดเด่นคือ ภูมิทัศน์ชายฝั่งทะเล ได้แก่ เกาะและชายหาดต่างๆ เช่น ชายหาดบางแสน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพ ประภาสวัตต์ (2554,76) ที่ศึกษาถึงทัศนคติและ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวแบบวันเดียว ณ หาดบางแสน จังหวัดชลบุรี พบว่ามีความพึงพอใจมากและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เป็นต้น (2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวมักเดินทางไปท่องเที่ยวสถานที่เก่าแก่และมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร วัดใหญ่อินทราวรวิหาร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระปฐมราชฐาน (3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านนันทกรรม เทศกาลและงานประเพณี นักท่องเที่ยวเข้าร่วมงานประเพณีต่างๆ ของจังหวัดชลบุรี เช่น งานประเพณีก่อพระทรายวันไหลบางแสน งานประเพณีวันไหล พัทยา-นาเกลือและงานกองข้าวนาเกลือ งานประเพณีวิ่งควาย สอดคล้องกับราณี อธิชัยกุล (2546, 1-5) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยว แหล่งกิจกรรมและวัฒนธรรมประเพณี ที่สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเด่นของอารยธรรมท้องถิ่นสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ (4) ทรัพยากรท่องเที่ยวทางกิจกรรมและสันทนาการ นักท่องเที่ยวสนใจกิจกรรม เช่น เที่ยวเกาะต่างๆ และการดำน้ำชมปะการัง เช่น เกาะเสม็ด เกาะช้าง สัมผัสวิถีชีวิตประมงพื้นบ้าน (5) ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการบริการนักท่องเที่ยวให้ความเห็นว่ามี โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร รีสอร์ท มีคุณภาพและราคาเหมาะสม มีสถานบริการด้านสุขภาพ สปา แพทย์แผนไทย มีระบบการขนส่งมีการคมนาคมที่สะดวกเช่น เครื่องบิน รถยนต์ รถไฟ เรือโดยสารเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวให้ความคิดเห็นในเรื่องการปรับปรุงการจราจรในวันหยุดยาวเนื่องจากปริมาณรถยนต์ที่เดินทางมาท่องเที่ยวจำนวนมาก และการจราจรติดขัด

การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรีนั้น เริ่มต้นจากกระบวนการการตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัด เพื่อทราบถึงสภาพพื้นที่และบริบทของพื้นที่จังหวัด สอดคล้องกับพิบูล ทีปะपाल (2546, 12-19) กล่าวว่า ขั้นตอนของการวางแผนกลยุทธ์ ขั้นตอนที่ 1 คือการตรวจสอบสภาพแวดล้อม (Environmental Scanning) เป็นการประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก พบว่าจุดแข็ง (Strength) คือ จังหวัดชลบุรีเป็นศูนย์กลางด้านธุรกิจบริการ รวมทั้งมีที่พักโรงแรมขนาดใหญ่เหมาะแก่การจัดประชุมสัมมนาและการให้บริการนักท่องเที่ยว สัมพันธ์กับการศึกษาของรุ่งระวี วีระเวสส์ (2559, 7) พบว่า ผลการวิเคราะห์ด้วยข้อมูลการจัดอันดับเมืองท่องเที่ยวของโลกของ Euromonitor International เมืองพัทยามีวิเคราะห์ด้วยดัชนีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ สำหรับการท่องเที่ยว (Tourism Comparative Advantage: TCI) สูงที่สุด รวมถึงมีความสามารถในการแข่งขันการท่องเที่ยวเหนือกว่ากัวลาลัมเปอร์ และสิงคโปร์ ซึ่งเป็นประเทศในกลุ่มอาเซียน และมีความสามารถแข่งขันการท่องเที่ยวภายในประเทศมากกว่าภูเก็ตและเชียงใหม่ ซึ่งเมืองพัทยาตั้งอยู่ในอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี มีทรัพยากรธรรมชาติที่โดดเด่น มีภูมิทัศน์ทางทะเลที่สวยงามและมีความหลากหลายทางชีวภาพสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดชลบุรีในส่วนของกรณีวิเคราะห์ SWOT (สำนักงานจังหวัดชลบุรี กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด 2557, 58) พบว่า จังหวัดชลบุรีมีจุดแข็งคือ มีความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งทรัพยากรป่าไม้ ป่าชายเลน สัตว์ป่า นิสบกก นิสบน้ำ นิสทะเล จุดอ่อน (Weakness) คือ ปัญหาสังคมเช่น ยาเสพติด อาชญากรรมต่างด้าว ไม่ปลอดภัยต่อการท่องเที่ยว พื้นที่ป่าไม้ลดลงมากและปริมาณขยะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ขาดการควบคุมและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม และการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีอยู่น้อยมาก สอดคล้องกับพยอม ธรรมบุตร

(2549, 4-6) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมระดับการวางแผน (Planning Level) ชุมชนควรร่วมกันวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนเพราะชุมชนเป็นเจ้าของทรัพยากรมีหน้าที่ดูแลรักษาทรัพยากร การร่วมวางแผน คือ การร่วมรับผิดชอบในบทบาทและหน้าที่ต่างๆ ของการพัฒนา ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าทางจังหวัดชลบุรี ควรให้ความสำคัญกับการวางแผนแบบบูรณาการโดยเปิดโอกาสให้ทุกส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เข้าร่วมประชุมกำหนดทิศทางและสร้างแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งสัมพันธ์กับแผนปฏิบัติการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันออก พ.ศ. 2559 – พ.ศ. 2563 ของสำนักงานจังหวัดชลบุรี กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด (2558, 20) การประสานการทำงานของภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น และภูมิภาค เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวให้เกิดเป็นรูปธรรมได้ ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมองภาพรวมของการพัฒนาเชิงพื้นที่ร่วมกัน ไม่ต่างคน ต่างคิด ต่างคนต่างทำ เพราะจะทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวขาดทิศทางไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ โอกาส (Opportunity) คือ การสร้างแบรนด์ท่องเที่ยวแดนทะเลตะวันออก เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจากตลาดจีน อินเดียและอาเซียน สอดคล้องกับสรุปสถานการณ์นักท่องเที่ยว พฤษภาคม 2559 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมการท่องเที่ยว, 2559, 2) พบว่า ปริมาณนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากที่สุด 10 อันดับแรก คือ จีน มาเลเซีย อินเดีย ลาว ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ เวียดนามสหรัฐอเมริกา และกัมพูชา ตามลำดับ ซึ่งมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น มีโอกาสขยายตลาดการท่องเที่ยวและนำรายได้จากการท่องเที่ยวมากขึ้น อุปสรรค (Threat) คือ ปัญหาทางการเมืองภายในประเทศ ส่งผลต่อความปลอดภัยและการตัดสินใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว รวมถึงการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก ส่งผลให้ภูมิอากาศแปรปรวน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศทำให้แหล่งท่องเที่ยวลดความสวยงาม สัมพันธ์กับงานวิจัยของพรทิพา ปิยะกมลรัตน์ (2556, 145) พบว่า ปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งบริเวณชายหาด พัทยาเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาด้านกายภาพของชายหาดเมืองพัทยา ซึ่งเป็นผลให้พื้นที่บริเวณชายหาดลดลง โดยมีสาเหตุมาจากทางธรรมชาติ เช่น การเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำทะเล คลื่นในฤดูมรสุม กระแสน้ำ เลียบชายหาด ลม หรือ จากมนุษย์เช่น โครงสร้างที่ก่อสร้างตามแนวชายฝั่ง จึงควรมีแนวทางแก้ไขปัญหในระยะยาว

จากขั้นตอนในการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ในจังหวัดชลบุรี ทำให้เกิดแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน มีวิสัยทัศน์ คือ จังหวัดชลบุรีจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลที่มีมาตรฐานระดับโลกเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและกระจายรายได้สู่ชุมชน เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจตลอดจนปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาสังคมแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ซึ่งสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมการท่องเที่ยว 2558, 15-18) กำหนดวิสัยทัศน์ คือ วางรากฐานการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ทุกภาคส่วนมีจิตสำนึกในการพัฒนาโดยคำนึงถึงความสมดุล และยั่งยืน ผลจากการทำลายสภาพแวดล้อม หลายประเทศได้ให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังและนำมาสู่ภาคปฏิบัติ มีสนธิสัญญาด้านสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง นักท่องเที่ยวเริ่มให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวแบบมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่หลายประเทศแสดงจุดยืนและหาแนวทางความร่วมมือ

และจัดทำเป็นแผนระดับชาติ และอุตสาหกรรมท่องเที่ยวใช้เรื่องของกาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นจุดแข็งในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน สำหรับยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ **ยุทธศาสตร์ที่ 1** การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน **ยุทธศาสตร์ที่ 2** ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ **ยุทธศาสตร์ที่ 3** ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคม **ยุทธศาสตร์ที่ 4** ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมและพัฒนาจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2558 – 2561 (สำนักงานจังหวัดชลบุรี กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด, 2557, 1-5) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมให้เกิดความสมดุลในระบบนิเวศน์และการใช้ประโยชน์ เพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความอุดมสมบูรณ์และปราศจากมลภาวะส่งเสริมและพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการร่วมบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการประเมินแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดชลบุรีจึงมีความเหมาะสมกับบริบทสภาพแวดล้อมของจังหวัดชลบุรี สามารถนำไปปฏิบัติได้เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยว

สรุป

ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดชลบุรี จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้สำเร็จ ต้องอาศัยการร่วมมือจากทุกภาคส่วน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน นักท่องเที่ยว ประชาชน ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรในพื้นที่ ในการที่ช่วยกันขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ปัจจัยสำคัญนอกจากงบประมาณที่ต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ คนในชุมชนเองซึ่งเป็นฟันเฟืองเล็กๆ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาแต่มีความสำคัญมาก จึงต้องมีโอกาสมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนา ตั้งแต่การร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อให้สามารถเข้าใจถึงปัญหาของชุมชนอย่างแท้จริงซึ่งเป็นการวางแผนจากระดับล่างสะท้อนปัญหาจริงที่เกิดขึ้นในชุมชนตามบริบทแต่ละพื้นที่ ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ดังนั้นจึงต้องมีการบริหารจัดการที่ดี ชุมชนท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วม มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่มาขับเคลื่อนแผนงาน และเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน ต้องสามารถที่จะบริหารจัดการแบบบูรณาการทั้งด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน ต้องคำนึงถึงการรองรับที่มีขีดจำกัดในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสม ในด้านสังคมและวัฒนธรรมควรมีการอนุรักษ์วิถีชีวิตท้องถิ่นและภูมิปัญญาอันทรงคุณค่า ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและหวงแหนในสมบัติทางวัฒนธรรมของชุมชนเกิดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน การให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมและในด้านเศรษฐกิจ ซึ่งการท่องเที่ยวในชุมชนทำให้เกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง ไม่กระจุกตัวอยู่ในบริษัทนำเที่ยวหรือธุรกิจรายใหญ่เท่านั้น จึงจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการสร้างกลไกและกระบวนการในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จากทุกภาคส่วนให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนด บูรณาการทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในทรัพยากรของชุมชน
2. จากการศึกษา พบว่า จังหวัดชลบุรีมีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่นและดึงดูดใจ แต่เนื่องจากมีปริมาณนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวจำนวนมาก จนบางครั้งเกินขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) ของแหล่งท่องเที่ยวที่นั่น ดังนั้นจึงควรมีมาตรการในการควบคุม ดูแล เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบมากขึ้นและเกิดความยั่งยืนในการพัฒนาการท่องเที่ยว
3. ควรให้ความรู้แก่ชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งในด้านการวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของชุมชน และจัดการแลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชนที่เป็นต้นแบบด้านการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
4. ควรมีการติดตามและประเมินผลภายหลังสิ้นสุดโครงการวิจัย เพื่อให้ทราบถึงผลการพัฒนาที่เกิดขึ้นและทิศทางของการพัฒนาในอนาคต
5. จังหวัดชลบุรีมีทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรมของชุมชนต่างๆ แต่ยังคงขาดการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จัก ดังนั้นจึงควรมีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชน สร้างงานให้กับคนในชุมชนมากขึ้น และดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวในชุมชนมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมการท่องเที่ยว. (2558). **ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมการท่องเที่ยว. (2559). **สรุปสถานการณ์นักท่องเที่ยว พฤษภาคม 2559**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2555). **แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2555 – 2559**. [อัดสำเนา]. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- พจนา สนวนศรี. (2556). **คู่มือมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน มหาวิทยาลัยพายัพ**. เชียงใหม่: วนิตการพิมพ์.
- พยอม ธรรมบุตร. (2541). **หลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พยอม ธรรมบุตร. (2549). **องค์ประกอบของการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรทิพา ปิยะกมลรัตน์. (2556). **สภาพแวดล้อมกับการพัฒนา: กรณีศึกษาย่านชายหาดพัทยาใต้**. วิทยานิพนธ์ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พะจิต ตามประทีป. (2549). **การวางแผนกลยุทธ์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน กรณีศึกษาจังหวัดชัยนาท**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มนัส สุวรรณ (2549). **การจัดการสิ่งแวดล้อม: หลักการและแนวคิด**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ราณี อธิชัยกุล. (2546). **แนวคิดด้านการท่องเที่ยว คุณลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รุ่งระวี วีระเวสส์. (2559). **ศักยภาพการแข่งขันการท่องเที่ยวของเมืองพัทยาในตลาดโลก: วิเคราะห์ด้วยดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ**. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี. 10(1), 265- 266.
- สำนักงานจังหวัดชลบุรี กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด. (2557). **แผนพัฒนาจังหวัดชลบุรี พ.ศ. 2558 – 2561**. [อัดสำเนา]. ชลบุรี: สำนักงานจังหวัดชลบุรี.
- สำนักงานจังหวัดชลบุรี กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด. (2558). **แผนปฏิบัติการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวฝั่งทะเลตะวันออก พ.ศ. 2559 –2563**. [อัดสำเนา]. ชลบุรี: สำนักงานจังหวัดชลบุรี.
- สำนักงานสถิติจังหวัดชลบุรี. (2558). **รายงานสถิติ 2558 ชลบุรี**. ชลบุรี: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สำนักนายกรัฐมนตรื. (2554). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรื.
- สุภาพ ประภาสวัสดิ์. (2554). **ทัศนคติและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวแบบวันเดียว ณ หาดบางแสน จังหวัดชลบุรี ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.